

Rudolf Steiner: A bennünk lakozó láthatatlan ember

A terápia alapjául szolgáló patológia (kórtan)

1923 február 11-én, Dornachban tartott előadás

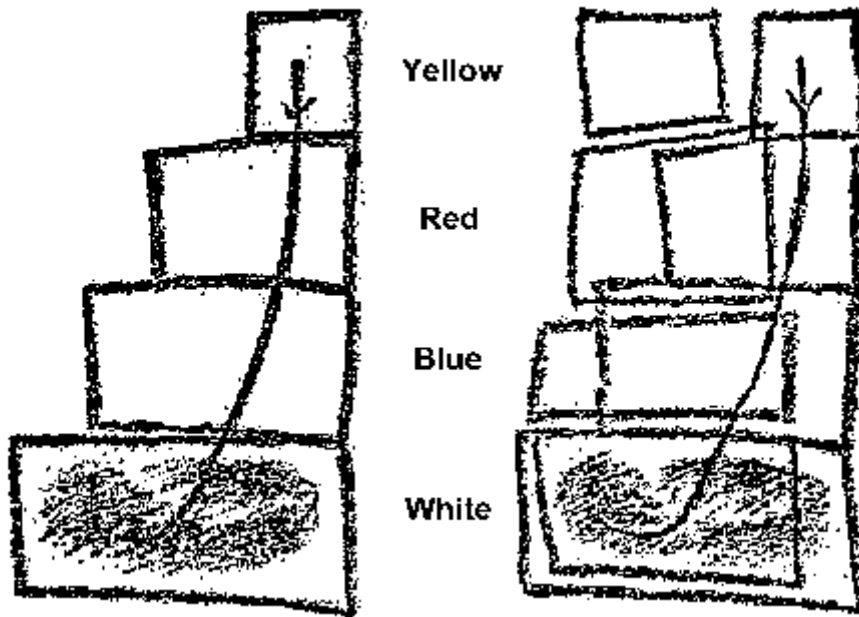
(Fordította: Lendvay Miklós (németből) és Havril Katalin (angolból),
lektorálta Dr. Szőke Henrik)

1) Az emberben, ahogy előttünk áll, tulajdonképpen két lényt lehet világosan megkülönböztetni. Önök emlékeznek arra, hogy az utóbbi időszak különféle vizsgálódásaiban azt fejtettem ki, hogyan készülődik elő szellemileg a születést megelőző életben az ember fizikai szervezete, aztán ez a szervezet hogy küldődik le bizonyos fokig mint szellemi szervezet, mielőtt maga az ember énjével a földi létbe belép. Ez a szellemi szervezet lényegében az egész földi élet alatt hat, csak hogy a fizikai, földi élet alatt nem valami külsőleg láthatóan fejeződik ki. A külsőleg látható a születéskor lényegében lelökődik, mert ezek azok a burkok, amelyekbe az embercsíra az embrionális időszakban be van burkolva: a chorion (külső magzatburok), az amnion-zsák (belső magzatburok) és az allantois (magzati húgytömlő), mindaz, ami fizikai szervezetként lelökődik akkor, amikor az ember az anyaméhből kikerülve szabad fizikai létet nyer. Ám ez a születés előtti szervezet egész életén keresztül cselekvő marad az emberben. Csak hogy ennek a szervezetnek a milyensége valamelyest más, mint az ember testi-lelki-szellemi hatása fizikai-földi életé során. És erről szeretnék ma valamennyit beszélni.

2) Bennünk van tehát bizonyos fokig egy láthatatlan ember. Benne van a növekedési erőinkben, azokban a rejtett erőkben is, amelyek által a táplálkozás létrejön. Benne van mindenben, amelyre a tudatos emberi tevékenység nem terjed ki. Tevékenysége ebbe a tudat alatti, nem tudatos tevékenységbe hat bele, egészen a növekedési erőig és azokig az erőkig, amelyek a napi újra-felépítésben vesznek részt a táplálkozáson keresztül. És ez a hatás épp a születés előtti lét utóhatása, amely a földi létben egy erőtestté válik, amely bennünk működik, de amelyik tulajdonképpen nem jut tudatos megnyilatkozáshoz. Ezt a láthatatlan embert, amelyet mindannyian magunkban hordunk, amely a táplálkozási, a növekedési és a szaporodási erőinkben rejtőzik, ezt a láthatatlan embert szeretném önöknek először felépítése szerint leírni.

3) Ezt megtehetjük sematikusán, amennyiben azt mondjuk, ebben a láthatatlan emberben is benne van az én, az asztrális szervezet, az éteri szervezet, tehát a forma képzőerő-test és a fizikai szervezet. Természetesen a fizikai szervezet a megszületett embernél a másik fizikai szervezetben benne van, de a mai magyarázatok során meg fogják érteni a láthatatlan ember hatását a fizikai szervezetben.

Ha sematikus rajzolom, akkor így kellene rajzolnom. (ld. mellékelt ábra bal oldalát)

4) Ebben a láthatatlan emberben először is benne van az én szervezet (sárga), aztán az asztrális szervezet (piros), az éteri szervezet (kék) és a fizikai szervezet (fehér). Ez a láthatatlan embernek tekintetbe jövő fizikai szervezet csak a táplálkozási és a növekedési folyamatokat hatja át: mindazt, amiben az alsó ember, – vagy ahogy én önöknek erre gyakran anyagcsere-végtag-emberként utaltam – nyilvánul meg az emberi szervezetben. Ebben a láthatatlan emberben minden áramlás, erőhatás úgy zajlik, hogy az én szervezetből indul ki, aztán az asztrálisba, az éteribe és a fizikai szervezetbe jut. És aztán a fizikai szervezetben szétterjednek (ezt a rajzon levő nyíl jelzi). Amit mi itt a láthatatlan ember fizikai szervezetének nevezünk, az az emberi embrióban az embrionális burkokban, a chorionban, az allantoisban, az amnion-zsákban van jelen. A megszületés után az embernek mindazt, amit a láthatatlan ember fizikai szervezetének nevezünk, az emberi lényben lévő táplálkozási és felépítési folyamatok tartalmazzák. Tehát kívülről tekintve ez a fizikai szervezet (itt a rajz jobb oldalán) az ember másik fizikai szervezetétől nincs elválasztva, hanem egyesülve van vele.

5) Bizonyos fokig e mellett a láthatatlan ember mellett van a látható ember, amely előttünk áll, miután az ember megszületett. Ezt a látható embert a láthatatlan mellé rajzolom. Tehát így nézne ki a fizikai és a fizikai fölötti ember kölcsönös egymásba hatása a földi élet során. A földi élet során egy folytonos áramlás van az én-től az asztrál testhez, az étertesthez, a fizikai testhez (nyíl). A születés után ez az áramlás az anyagcsere-végtag szervezetben megy végbe: a külső mozgási erőinkben, és a belső mozgási erőinkben, amelyek a felvett táplálékot az egész szervezetben hordozzák, egészen fel az agyig.

6) Emellett van egy közvetlen behatás is, egy erőhatás, amely az énből közvetlenül hat bele az egész emberbe (lásd az 1. számú **színes** rajzot). Tehát bizonyos mértékben egy tevékenység, egy áramlás behatása is jelen van, mely közvetlenül az énből hat az idegi-érzékszervi szervezetbe, anélkül, hogy először keresztül menne az asztrál testen és az étertesten, hanem ez az áramlás közvetlenül az ember fizikai testébe hat bele. Természetesen

ez a behatás csak a fejben jelentkezik a legerősebben, ahol a legtöbb érzékszerv koncentrálódik. Úgy kellene ezt az áramlást lerajzolni, hogy pl. a bőr-érzékelés, a tapintás-érzékelés által az egész emberben szétterjed, éppúgy, ahogyan egy áramlást kellene rajzolni arra, ahogy az ember a táplálékot a száján keresztül felveszi. De sematikusan a rajz úgy, ahogy az előbb lerajzoltam, mindazonáltal helyes. Tehát az emberi fejben egy olyan szervezetet találunk, amelyik alulról felfelé áramlik, amelyik az énből indul ki, de átmegy az asztráliston, éterin, fizikain és aztán feláramlik az énbé. Van egy másik áramlás is, amely közvetlenül a (látható) fizikaiba megy bele és lefele áramlik.

7) Ha megvizsgáljuk az emberi szervezetet, akkor arra jutunk, hogy belátjuk: ez a közvetlen áramlás, amely az énből közvetlenül a fizikaiba megy bele és aztán a testben szétágazik, az idegpályák mentén megy végig (lásd az 1. számú színes táblarajzban, sárga). Így tehát, ha az emberi idegek a szervezetben szétterjednek, a külsőleg látható idegszál a külső látható jele annak a szétáradó áramlásnak, amelyik az én felől közvetlenül az egész szervezet felé hatol, az éntől közvetlenül a fizikai szervezetbe hatol be közvetítés nélkül. Az idegpályák mentén fut tehát első megközelítésben az én-szervezet. Ez a szervezetre lényegileg leépítően hat. Itt a szellem közvetlenül a fizikai anyagba hatol be. És mindenütt, ahol a szellem közvetlenül jut be a fizikai anyagba, romboló folyamatok játszódnak le. Tehát az idegpályák mentén az érzékekből kiindulóan egy finom halál-folyamat terjed szét az emberi szervezetben.

8) Azt az áramlást, amely a láthatatlan emberben először az asztrális, az éteri és a fizikai test felé halad, az emberben akkor tudjuk követni, ha a vérpályákat követjük egész az érzékekig (lásd az 1. számú színes rajz pirosát). Ha tehát az embert, ahogy előttünk áll, megvizsgáljuk, azt mondhatjuk: az én a vérben áramlik. – Ám az én úgy áramlik, hogy erőit először lélekkel átítatja az asztrális, majd az éteri, végül a fizikai szervezet. Miután először az asztrális és az éteri szervezetet magával vitte, az én átáramlik a fizikai szervezeten a vérben alulról felfelé. Így az egész láthatatlan ember a vér-folyamatban egy felépítő, növekedési folyamatként áramlik, mindig megújítva az embert a táplálék feldolgozása által. Ez az áramlás az emberben alulról felfelé áramlik, sematikusan ezt mondhatjuk, majd beleárad az érzékekbe, tehát a bőrbe is, és szembetalálkozik a másik áramlással, amelyik az énből közvetlenül a fizikai szervezetet ragadja meg. Egyébként a valóságban a dolog még bonyolultabb. A valóságban a légzési folyamatra is rá kell tekintsünk.

9) A légzési folyamatnál az a helyzet, hogy az én egészen az asztrális testig áramlik, aztán közvetlenül bele a tüdőbe a levegő segítségével. Így tehát a légzési folyamatoknak is alapja az érzékfeletti emberből valamennyi, de nem ugyanolyan módon, ahogy az idegi, érzéki folyamatoknál, ahol az én közvetlenül ragadja meg a fizikai szervezetet. A légzési folyamatnál az én átítatva magát az asztrális erővel, megragadja az oxigént, és csak ezután, most már nem mint tiszta én-szervezet, hanem mint én-asztrál-szervezet ragadja meg a szervezetet a légzési folyamat segítségével (lásd az 1. számú színes rajz harmadik nyílát). Tehát azt lehetne mondani: a légzési folyamat egy legyengített leépítő folyamat, egy legyengített halál-folyamat. A tulajdonképpeni halál-folyamat az idegi-érzékszervi folyamat; a légzési folyamat pedig egy legyengített leépítő folyamat, egy legyengített halál-folyamat.

10) Evvel szemben áll az a folyamat, ahol az én még azáltal is megerősíti magát, hogy az áramlás az étertestig megy, és csak ott kerül befogadásra (lásd az 1. számú színes rajz negyedik nyílát). Ez a folyamat, amely már nagyon erősen az érzékfölöttiben található, olyannyira, hogy a szokványos élettan által már nem követhető, a pulzusban még külsőleg észlelhetően hat. Ez egy olyan felépítő folyamat, amely nem olyan erős, mint a direkt anyagcsere-felépítő folyamat, hanem egy legyengített felépítő folyamat. És ez aztán találkozik a légzési folyamattal.

11) A légzési folyamat bizonyos fokig egy romboló folyamat. Ha több oxigént vennék föl, az életünk sokkal rövidebb lenne. Az életünk annyival hosszabbodik meg, minél jobban ellene hat a vérben lejátszódó szénsav-képző folyamat a légzési folyamat oxigénfelvételének.

12) Így a szervezetben belül minden összejátszik és tulajdonképpen mindazt, ami a szervezetben lejátszódik, csak akkor lehet megérteni, ha az érzékfeletti embert is megértjük, mert ez külsőleg láthatóan levetődött az embrionális hártókkal, és a születés után az emberben már csak láthatatlan erőkon keresztül hat, de amelyeket mi pontosan meg tudunk nevezni, ha az antropológiai emberismeretből indulunk ki.

13) Ha az antropológiai emberismerettel pl. az emberi szembe tekintünk, akkor láthatjuk a szembe megérkező vér-folyamatot, amely a finom elágazásokban fut (lásd a 2. számú színes rajzot, piros), és amelyet aztán a másik irányba ható ideg-folyamat megragad (sárga). A vér-folyamat tulajdonképpen mindig a periféria felé centripetálisan hat az emberben. Az ideg-folyamat, amely tulajdonképpen egy leépítő folyamat, mindig centripetálisan az ember belseje felé halad. És minden folyamat, ami az emberben lejátszódik, ennek a két folyamatnak a metamorfózisa.

14) Ha az a folyamat, amely a pulzus és a légzés között játszódik le, rendben zajlik, akkor az alsó ember a felső emberrel helyes kapcsolatban áll és az ember tulajdonképpen, legalábbis belülről, ha külső sérülések nem érik, alapjában egészséges kell legyen. Csak ha a leépülés dominál, akkor fognak a szervezetben átfogó, romboló folyamatok lejátszódni. Az ember azért beteg, hogy a szervezetében valami idegenszerű gyülemlik fel, amely nem dolgozik fel a megfelelő módon, amely túlságosan sok leépítő-erőt tartalmaz magában, amely túlságosan sokat tartalmaz abból, amely a külső fizikai természettel rokon, azzal a természettel, amely a Földön az ember környezetében található.

15) Az én kerülőútján át a szellemi direkt hatására keletkeznek az emberben mindazok a folyamatok, amelyek megbetegítő történéseket hoznak létre, melyek idegen képződmények: talán nem láthatóak azonnal fizikai felgyülemléseként, de megjelenhetnek az emberi lény folyékony-, vagy akár levegő-szervezetében és mindazonáltal idegen képződmények. Ki fognak alakulni és ha nem találkoznak egy gyógyító folyamattal, amely a vérpályák mentén alulról felfelé halad, akkor ezek az idegen képződmények, amelyeknek elsődlegesen az a tendenciájuk, hogy a testben tumor/duzzanat jellegű felgyülemléseket képezzenek, azután belül széttöredezhettek, és nem tudnak feloldódni. Ha a vér-képző folyamat ennek megfelelő módon ellene hat, akkor fel tudnak oldódni, és akkor ismét át tudnak alakulni az emberi test általános élet-folyamataiba. De hogyha egy feltorlódás (egy duzzanat) által keletkezik, hogy bizonyos fokig fentről lefelé egy túlságosan erős leépítési folyamat indul el, akkor ez megragadja valamelyik szervet. Idegen testek képződnek, amelyek először váladék, izzadmány jellegűek, duzzanatszerűek, aztán azonban az a tendenciájuk, hogy éppen úgy játszódnak le, mint ahogy a földi természet külső folyamatai játszódnak le, és szétesnek, szétporladnak. És akkor azt kell világossá tegyük magunkban, hogy ez esetben az ember nem volt képes az érzékfeletti emberből azon az úton - amelyet itt tulajdonképpen a fizikai ember mellé lerajzoltam - eleget felvenni, befogadni.

16) Tulajdonképpen a közvetlen emberi gyógyító művészet általi gyógyításról nem lehet beszélni, mert a dolog a következőképpen áll: abban a pillanatban, amikor az idegi-érzékszervi szervezet túl sok tevékenységet fejt ki centripetális irányba, ahol tehát a külső környezet folyamataiból túl sok gyömöszölődött bele az emberbe, úgy hogy ezek a tumor-szerű képződmények kifejlődnek valahol, amelyek aztán széttöredeznek; nos abban a pillanatban a másik rendszer, amely a vérpályák mentén hat, lázadólag lép fel és meg akarja teremteni a gyógyítást: azt, ami a szervezetben van, át akarja hatni azzal a megfelelő asztrális, éteri erővel, amely alulról felfelé fel tud jönni, és meg akarja akadályozni az ént, vagy az

asztrális testtel összefonódott ént attól, hogy pusztán egymaga hasson. Ezt az emberi szervezetben található forradalmi alapjelenséget a gyógyítónak figyelembe kell vennie! S a gyógyítás éppen abban áll, hogy azt, ami a szervezetben már eredetileg meglévő gyógyító erő eleve ott van, külső eszközökkel támogassuk.

17) Amikor mondjuk egy tumor-jellegű képződmény jelenik meg, az annak a tünete, hogy az én tevékenysége nem helyesen avatkozik be az étertest felől. Bár érvényesíti magát, de néha nem képes megközelíteni a tumort. Ekkor bizonyos értelemben az étertestet kell támogatnunk ebbe az irányba, hogy kifejtse hatását. Az étertest ugyanis csak akkor hat helyesen, ha először az én és az asztráltest áthatja, és csak azután válik aktívvá. Ekkor hozzáfér ahhoz, ami felülről érkezik és nem vette fel az éteri hatást, legfeljebb az én és az asztrál hatást. Ha tehát a szervezet az őt mérgező én és asztrál hatással szembe tud küldeni éteri hatást, akkor azzal azt a gyógyító folyamatot támogatjuk, mely már maga is meg akar jelenni, érvényre akar jutni az emberi szervezetben. Csak azt kell tudnunk, hogy ilyen esetekben milyen eszközök segítségével kell hasson a testben az – asztrál- és az én-szervezettel helyesen átjárt – éteri szervezet. Más szavakkal: ilyen esetben egyszerűen arra van szükség, hogy az éteri szervezetet segítsük gyógyító eszközökkel. Ezért tudnunk kell, melyik gyógyszer (gyógymód) fogja erősebbé tenni az éteri szervezetet, hogy szembe tudja helyezni felépítő erejét a túlzott leépítő erővel. Így beláthatjuk, hogy nem fogjuk megérteni a terápiát megalapozó kórtant, csak ha figyelembe vesszük a láthatatlan embert.

18) Előfordulhat az is, hogy amikor valaki megszületik, énjével és asztrál testével – lelki-szellemi szervezetével – nem hat bele elég erősen a fizikai szervezetbe, azaz lelki-szellemi szervezetével nem áramlik bele eléggé a fizikai szervezetbe. Ekkor ebben az egyénben folyamatosan túlsúlyban lesznek az alulról fölfelé ható növekedési erők, amelyek nem kaptak elegendő súlyt a fizikai szervezetbe való integrációjuk által. Megszülethet valaki oly módon, hogy a láthatatlan ember elégtelenül ragadja meg a fizikai testét, tehát az itt leírt láthatatlan ember bizonyos értelemben kitér az elől, hogy megfelelő módon hasson bele a vér-folyamatba. Ekkor az emberi szellem nem éri el a vér-folyamatot. Az ilyen egyéneknél már gyerekkortól kezdve láthatjuk ennek következményeit: sápadtak és vékonyak maradnak, vagy a növekedési erők eluralkodása miatt gyorsan magasra nőnek. Azt látjuk, hogy a lelki-szellemi nem megfelelően lép be a szervezetbe. És mivel a test elutasítja, hogy felvegye a lelki szellemit, a célunk az kell legyen, hogy gyengítsük a túlzottan erős étertestet ott, ahol az aktivitás túlzottan erőssé vált. Az ilyen sápadt, hórihorgas egyéneknél arra kell hassunk, hogy étertestükben a túlduzzadó, túlzottan aktív erőket visszavezessük megfelelő szintjükre. Arra kell hassunk, hogy kellő nehézséget vigyünk a testbe; például azzal, hogy a vér megkapja a szükséges vastartalmat, megkapja a megfelelő nehézséget. Így az étertest kevésbé hat felfelé, azaz felfelé irányuló hatása gyengül.

19) Az ilyen állapotot azon is észrevehetjük, hogy azok, amiket éjszakai folyamatoknak neveznek, erősebben lépnek fel, mint a nappali folyamatok. Mert azt mondhatjuk: éjszaka minden normális ember fizikai-éteri szervezete ellenáll a lelki-szellemi felvételének. Az ágyban fekvő ember ezen éjszakai szervezete – nem a láthatatlan emberé, amely kívül van –, túl erős azokban az emberekben, akikben valamifajta veleszületett ájulás (enyhe eszméletvesztés?) van, ahogy azt az imént leírtam. Ilyen esetekben a nappali szervezetet kell támogatni. Ezt azt jelenti, hogy egy bizonyos nehézséget kell adni neki a leépítő folyamatok támogatásával. Ha ugyanis a leépítő folyamatokat erősítjük, és belsőleg megjelenik ez az elkeményedés és végül szétesés – mely a gyógyítás során természetesen csak nagyon kicsiny mértékig történhet meg –, akkor azzal vissza lesz szorítva az étertest túlárado ereje és vissza lesz tartva ájulás momentuma.

20) Ily módon az egész ember ismeretéből kiindulva megérthetjük az egészség és betegség közötti különös kölcsönhatást. Ez a kölcsönhatás mindig jelen van és lényegében

kiegyensúlyozásra kerül azáltal, ami a pulzus és a légzés között történik. És ha megtanuljuk felismerni azt, hogy melyik külső eszköz segítségével tudjuk az egyiket vagy a másikat elősegíteni, akkor képessé válunk arra, hogy támogatni tudjuk a mindig jelenlévő, de nem mindig megjelenni képes természetes gyógyító folyamatokat. Azért nem alkalmazunk külső eszközként egy egyszerű anyagot, mert nem lehet az emberi szervezetbe egy teljesen idegen folyamatot bevinni. Ugyanis ami az emberi szervezetben zajlik, az mindig úgy történik, hogy: amikor valamilyen idegen folyamatot viszünk belé, akkor az a szervezeten belül nyomban a saját maga ellentétévé alakul át. Ha eszünk valamit, az élelem tartalmaz bizonyos kémiai erőket. Felvéve ezeket, a szervezet rögvést átalakítja őket az ellentétükbe. Ez lehetséges kell hogy legyen. Ha pl. az étel, miután fölveltük, hosszasan fönntartja saját külsődleges karakterét, akkor megindul a leépítés folyamata, ami külső, az emberben romboló és halált hozó leépítő folyamatokat indít el. Bizonyos értelemben azt, ami az emberbe a táplálékkal bejön, belső folyamatok kell fogadják és ellentétükbe alakítsák át.

21) Ezeket a folyamatokat, amelyeket itt az egész emberből kiindulva fejtettem ki önöknek, bizonyos részletekben is követhetnek. Tegyük fel például, hogy magunkba szúrunk egy idegen tárgyat, mondjuk egy szálkát (lásd a 3. színes kép sárgáját). Testük kétféleképpen reagálhat erre az idegen testre. Tegyük fel, hogy nem tudják kivenni az idegen tárgyat, így az bent marad. Akkor két dolog történhet. Az áramló vérben aktív felépítő erő körülveszi az idegen tárgyat (piros). Felgyűlik a tárgy körül, de miközben ezt teszi, elmozdul a saját hétköznapi helyéből. Ez egyidejűleg az idegi aktivitás túlsúlyához vezet. Az idegen test körül izzadmányszerű képződmény válik ki (kék). Betokozza az idegen testet. Amikor ez történik, a következő zajlik le a testnek abban a részében: tekintettel arra, hogy általában, amikor azon a területen nincs idegen tárgy, az étertest bizonyos módon átjárja a fizikai testet, de ebben a helyzetben az étertest képtelen áthatni az idegen tárgyat; ehelyett ezen a területen belül egy hólyag alakul ki, amelyet csak az éteri tölt ki (piros csíkok). Testünkön belül van egy kicsiny rész, amelyben az idegen tárgy van, és ahol az étertestnek egy kicsiny része nincs átítatva, átszervezve a fizikai test által. Ebben az esetben az asztrál testet fontos erősíteni azon a helyen, hogy a fizikai test segítsége nélkül is hatékony lehessen az étertest e kicsiny részében. Ezen a betokosodáson keresztül testünk éppen a lebontó erőket vette igénybe, hogy kiválassza ezeket a lebontó erőket a test egy kis darabjában, és betagozza ide a gyógyító éter testet. Ezt kell azután az asztrállal és az énnel megtámogatni egy megfelelő kezeléson keresztül.

22) Egy ilyen esetben bizonyos értelemben azt kell mondjuk, hogy az, ami az emberi testben a fizikai fölött van, olyan erőssé kell váljon, hogy a fizikai nélkül is hatni tudjon az emberi szervezetnek abban a kis részében. Az emberi lényben valamilyen idegen behatolás során előhívott gyógyuláskor mindig ez történik, például, amikor valaki megszúrja magát egy szálkával és az betokosodik. A testnek ebben a részében az ember egész szervezete egy kicsit eltolódik fölfelé. Az is megtörténhet, hogy magából a szervezetből formálódik ki valami idegen-test szerű. Erre ugyanazon a módon kell tekintenünk.

23) Ám egy teljesen más folyamat is lejátszódhat, ha magunkba szúrtunk egy szálkát. Lehetséges, hogy a magunkba szúrt szálka (lásd a 4. színes rajz sárgája) körüli idegi folyamat elkezd felerősödni és uralomra jut a vér-tevékenység fölött. Majd az idegi aktivitás, amelyben az én - vagy az asztráltesttel megerősített én – hat és az egész testen áthúzódik, nos ez az idegi-érzékszervi tevékenység elkezd stimulálni a vér-tevékenységet, és nem engedi, hogy izzadmányként megalvadjon. Ehelyett a kiválasztási folyamatot serkenti és genny (fehér) képződéséhez vezet. És mert az idegek kifelé löknek (nyilak), a genny szintén a periféria felé terelődik annak a lökésnek a segítségével, amely az idegpályákon megy keresztül a leépítő tevékenységében. A szálka kijön a gennyel, és az egész aztán elhegged.

24) Közvetlenül láthatják a betokozódás folyamatában, ami akkor történik, ha a szálka túl mélyen ül a szervezetben, és a leépítő rendszer, az idegi-érzékszervi rendszer kilökő ereje

nem elégséges, hogy a felszínre hozza, akkor a véredényekben ható felépítő erők lesznek az erősebbek és betokosodáshoz vezetnek.

25) Ha a szálka közel van a felszínhez, akkor az idegi kitaszító erő, a leépítő erő lesz erősebb. Ösztönzi, serkenti azt, ami izzadmánnyá akar válni, úgy hogy igénybe veszi a leépítő csatornákat, amelyek egyébként mindig jelen vannak, kifelé vezetnek; és az egész el fog gennyesedni. Ezért tulajdonképpen azt mondhatjuk: kezdeti formában, bizonyos értelemben a keletkezés pillanatában, status nascendi látáson mindig magunkban hordozzuk azt a tendenciát, hogy a szervezetünk befelé, centripetális irányba elkeményedik (elszilárdul), és kifelé, centrifugális irányba feloldódik. Az emberi test normál folyamatában a tumor-képző erő, amely befelé irányul és a gennyesedési-gyulladásos erő, amely a periféria felé irányul, egyensúlyban van. Mindig annyira gyulladásban vagyunk, hogy felülkerekedünk a leépítés irányába ható daganat-képző erőn. Csak ha valamelyik folyamat erősebb a másikonál, akkor fejlődik ki egy valódi daganat vagy gyulladás.

26) Természetesen nem szabad azt gondolniuk, hogy a valóságban is olyan egyszerűen zajlanak a dolgok, mint ahogy azt a leírásakor – mert ugye muszály – leegyszerűsítve ábrázolom. A valóságban a folyamatok kölcsönösen átjárják egymást. Megfigyelhetik azt, ha a gyulladást okozó folyamatok erősek az emberben, akkor lázzal járó tünetek lépnek fel. Ezek lényegében a vérben rejlő, túlzottan erős felépítő folyamatok eredményei. Azzal az önerővel, melyet az ember láz esetén gyakran kifejt, mindenesetre el lehetne látni egy másik ember jókora részét, ha megfelelő módon el tudnánk vezetni ezeket az erőket.

27) A másik oldalon: ott ahol a leépítő erők dolgoznak erősen, tulajdonképpen meghűlési jelenségek lépnek fel, melyeket azonban nem olyan könnyű megállapítani, mint a lázas tüneteket. A jelenségek ezen két típusa váltakozik, így a valóságban mindig egymást kölcsönösen átható folyamattal van dolgunk, amelyeket egyszerűen szét kell válasszunk, ha meg szeretnénk érteni, hogy miről is van szó.

28) A természetben előforduló mérgekkel kapcsolatban, például a Belladonnában, a nadragulyában lévő méreggel kapcsolatban felmerül a kérdés: mennyiben különböznek a tényleges mérgek a hétköznapi anyagoktól, amelyeket a környezetünkben találunk, és amelyek nem mérgek, mert ugye meg tudjuk enni őket? Akkor mik a tulajdonképpeni mérgek?

29) Amikor ételmet fogyasztunk, akkor az jut be a szervezetünkbe, ami a külső természetben a bennünk lakozó láthatatlan emberhez hasonló módon képződött. Felveszünk magunkba valamit, ami egy szellemi tevékenységből származik (lásd az 5. színes kép sárgáját), belép egy asztrális működésbe (piros), aztán egy éteri működésbe (kék) és végül egy fizikai működésbe (fehér). Ha a természetben egy ilyen működés felülről lefelé halad; mondhatni a periféria felől a földre hat, azaz rokon a mi tisztán szellemi, legbelsőbb éntevékenységünkkel, akkor a növény rendszerint felveszi az ilyen működést. Ezt én itt sematikusán sárgával rajzoltam, és ez lefelé folyik, de útközben átalakul az asztrális által, aztán tovább az éteri által, aztán lemegy a fizikaiba. A növény alulról fölfelé növekszik e tevékenység felé, és felveszi ezt az éteri tevékenységet, amely már helyesen tartalmazza felülről az én és asztrál, azaz a lelki és szellemi tevékenységet.

30) Ám másképp is történhet a dolog, mint mondjuk a méreggel. A mérgező anyagoknak az a sajátossága, hogy nem használják az éterit úgy, ahogyan azt a növényben lévő szokványos zöld anyagok teszik; ehelyett közvetlenül az asztrálishoz fordulnak, így az asztrális (amit itt pirosan rajzoltam) lép be ebbe az anyagba (lásd az 5. színes kép alsó pirosát a fehérben). A Belladonnánál a gyümölcs különösen mohóvá válik, és nem elégszik meg csupán az éteri felvételével; ehelyett a gyümölcs közvetlenül az asztrálisat veszi fel, mielőtt ez az asztrális felvette volna magába az életerőket az éteri által a lefelé áramlásban. Úgy

mondhatom: a világ-periféria felől (némi) asztrális is folytonosan csöpög le a földre ahelyett, hogy az éteribe lépne bele. És az ilyen asztrális lényű cseppeket - amelyek nem mentek keresztül helyes módon a Föld éteri atmoszféráján - találhatjuk meg például a nadragulya mérgeiben. Ugyancsak ez a kozmikus asztrális csöpög bele növénybe, a csattanó maszlagba, a beléndek mérgebe a hioszciaminba stb..

31) Ami ezáltal ezekben a növényi anyagokban, például a nadragulyában él, rokon azzal a folyamattal, amely az emberi idegekbe és az oxigén-keringésbe lép be közvetlenül az én vagy az asztrál test felől. Így a nadragulya mérgeinek bevitelével jelentősen felerősítjük magunkban a leépítő erőket, azokat a folyamatokat, amelyek különben az énből közvetlenül hatolnak be a fizikai testbe. Az emberi én nem elég erős ahhoz, hogy elviselje a leépítő folyamatok illetően felerősödését. Ha az ellentétes hatás (működés) – az a hatás, amely alulról fölfelé halad a véredényekben – túl erős, akkor küldhetünk vele szemben ilyen leépítő folyamatokat. Így az atropint, a nadragulya mérget kis dózisban ellenszerként használhatjuk az emberben lévő túlzott növekedési folyamatok visszafogására. Abban a pillanatban, amint túl sok jön ebből a méregből, már nem beszélhetünk egyensúlyról. Ekkor a növekedési folyamatok először visszaszorulnak, és az embert egy olyan szellemi hatás ködösíti el egészen, amelyet még nem képes elviselni az énjével. Talán csak jövőbeli állapotában, a Vénusz és a Vulkan állapotában lesz képes tolerálni egy ilyen szellemi hatást. Ezért lépnek fel a mérgezés sajátos tünetei. Először a vérben ható működés kiindulópontja aknázódik alá. Ekkor lépnek fel azok az emésztőrendszeri tünetek, amelyek a nadragulya elfogyasztása után elsőként jelentkeznek. Eztán az alulról fölfelé ható erők lesznek erősen megakadályozva helyes működésükben; végül teljes a teljes tudatvesztés, az emberi lény - leépítő folyamatok általi - teljes lerombolása következik be.

32) Ha ismerjük egy anyag szellemi tartalmát, akkor nyomon tudjuk követhetni annak hatását a szervezetben. A növényekben lehet a legjobban tanulmányozni, hogy hogyan hat egy ilyen anyag az emberi szervezetre. Az emberi szervezet ismerete össze kell fonódjon a külső természet helyes ismeretével. Meg kell ismernünk, hogy mi lakozik az egyes növényekben. Akkor tudni fogjuk azt is, hogy a különböző növények hogyan hatnak az emberre, például a diétás (étrendi) előírásokban. Azután valóban képesek leszünk valamit elérni, ha ugyanakkor a helyes szociális feltételek is létrejönnek, és így valóban alkalmazhatóak lesznek ezek a dolgok. Ma, ha tudunk is valamit, általában nem tudunk semmit tenni, mert társadalmi feltételeink egyáltalán nem felelnek meg a természet ismeretének. A természetismeretet elvonatkoztatott, absztrakt módon gyakorolják. Így nem tudjuk megragadni az emberi lény valóságos helyzetét az univerzum egészében. Még nem lehetséges számunkra széleskörűen az, hogy például azt mondhassuk: itt van egy ember, akinek ezt vagy azt a növényi anyagot ilyen vagy olyan ritmusban kell biztosítanunk. Ahhoz, hogy ez széles körben lehetővé váljon, tudományos orvoslásunk jellege meg kell változzon. A társadalmi élet külső berendezkedését össze kell kössük azzal, amit az ember és az őt környező természet összefüggéséről, kapcsolatáról megismerhetünk.

33) Bizonyára sokminden tehető egyedi esetekben. Valaki számára, akinél tudjuk, hogy a fejből haladó leépítő folyamatok túl erősek, gyökérfőzeteket készíthetünk. Lepárolhatunk bizonyos gyökereket, amelyről tudjuk, hogy olyan anyagokat tartalmaznak, amelyek a szellemit, az asztralist, az éterit a megfelelő módon lehúzták a fizikaiba, a gyökérképző folyamatba. A gyökérképző folyamatból származó anyagok emberi szervezetbe történő bevezetésével és a szervezetben való működésbe hozásukkal a személy olyasvalamit kap, ami a véredények legkülső perifériájáig haladva felmegy a fejbe; és előhívhatunk vele valamit, ami az idegrendszer túlzottan erős leépítő folyamatai ellen hat. Ám pontos elképzelésünk kell legyen arról, hogy milyen változásokon megy keresztül az, ami a növény gyökerében van, amikor felvesszük. Mondjuk a száján keresztül veszi fel és dolgozza fel valaki, hogy eljusson

kifelé a fej-szervezet vagy a bőr-szervezet legkülső perifériájára. Más esetekben tudnunk kellene, hogy hogyan hatnak olyan anyagok az emberi szervezetben, melyeket egy növény virágjából vettünk, amelyek ugye már kicsit ingatagok az éterihez való viszonyukban, melyek már igen erősen az asztrálist veszik fel magukba. Bizonyos értelemben már közelednek a mérgezőhöz, de csak enyhén. Jó tudni, hogy ha ezeket az anyagokat fürdőbe adagoljuk, és ezáltal teljesen más módon jutnak a szervezetbe, akkor azt a túl gyenge felépítő szervezetet tudjuk serkenteni, amelyek a véredényekben található. Akkor a másik oldal felől, kívülről hathatunk a kifelé ható leépítő tevékenységgel szemben.

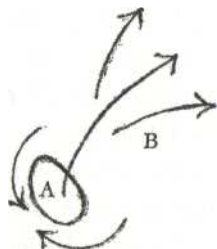
34) Éppen így van, ha annak az anyagnak a hatékonyságát szeretnénk belsőleg követni, melyet befecskendeznek. Ott is lényegében a felépítő folyamatok erősítésével van dolgunk, hogy helyes egyensúly álljon be a leépítő folyamatokkal szemben. Ezért, különösen amikor injekciót adunk, mindig látni fogjuk, hogy hogyan kell reagálnak a leépítő folyamatok. Injekciónál nem kellő a hatás, ha nem látjuk, hogy kezdetben hogyan állnak ellen a leépítő folyamatok és csak azután, fokozatosan lépnek be a felépítő folyamatba a megfelelő módon. Amikor befecskendezünk valamit, enyhe látási zavarokat vagy fülzúgást észlelhetünk, mert először a leépítő folyamatok vonakodnak megfelelő egyensúlyba lépni a megerősített felépítő folyamatokkal. Ám amikor ilyen reaktív tünetek jelentkeznek, akkor biztosak lehetünk benne, hogy valóban beavatkozunk a folyamatokba.

35) Látják, az antropozófiánál tényleg nem arról van szó, hogy sémákat szállítunk szektás nagynéni-nagybácsi összejövetelekhez, amelyek alapján aztán szétválaszthatják: az emberi lény fizikai testből, étertestből, asztrálestestből és énből áll; hanem nagyon is komolyan foglalkozik az emberi lény megértésével, megragadásával és az ember világhoz fűződő kapcsolatával, a szellemi behozásával minden anyagiba. És ha az antropozófia valóban biztosítani akarja helyét a világban, akkor be kell látni, hogy képes követni a szellemit az anyagiba. Mindaddig, amíg a szektás körök nagynéni-nagybácsi összejövetelei számára dolgozunk, akik egymásra hagyományozzák az emberről alkotott beosztásaikat, addig olyan dologgal foglalkozunk, ami mindenféle más szektás dologgal keveredik vitába. Abban a pillanatban, amikor ténylegesen megmutatjuk, hogy az, amit az antropozófia által megértünk - annak alapján, amiket tegnap mondtam -, hogyan érint minden más tudást, hogyan vet fényt minden más földi tudásra – mint ahogy a régebbi időkben az asztrológia gyűjtött fényt minden földi folyamatra – akkor az antropozófiában van valamink, ami meg kell ragadja a modern civilizációs folyamatot, hogy egy igazán építő haladás is tért hódíthasson az emberi civilizáció folyamatában a régebbi korokból eredő leépítő folyamatokkal szemben.

36) Ilyen komolyan kell venni azt, amit az antropozófiához fűződő elkötelezettségnek hívhatunk. Természetesen nem mindenki tud olyan aktívan hozzájárulni, hogy maga fedezi fel például, hogy egyfelől a nadragulya, másfelől a klór hogyan hat az emberi szervezetre. Nem arról van szó, hogy mindenki fölfedezze ezt; hanem arról, hogy széles körben megértés ébredjen, egy általános átérző és átélő megértése szülessen annak, hogy hogyan lehet a Föld és az ember éppenséggel antropozófiái megismeréséből kinyerni azt, ami gyógyító az ember számára.

37) A waldorf oktatásban sem várjuk el, hogy minden egyes ember nevelni tudjon, vagy legalább az elemi iskolások nevelője tudjon lenni. De elvárjuk: legyen egy általános megértés aziránt, hogy hogyan épül fel ez a pedagógia az emberi lény és a világ ismerete alapján. Az antropozófiának arra van szüksége, hogy nyitott megértéssel találkozzon. Alapvetően helytelen lenne azt hinni, hogy mindenkinek mindent tudnia kellene. Ám az antropozófus közösségek hatása az kellene legyen, hogy kialakuljon egy általános, egészségesen emberi józanságra, ítélőképességre támaszkodó megértés, hogy mire törekszik és mit igyekszik megvalósítani az antropozófia az emberiség egészsége (szentsége) és jövője érdekében.

Rudolf Steiner jegyzetei 1923 február 11-éhez

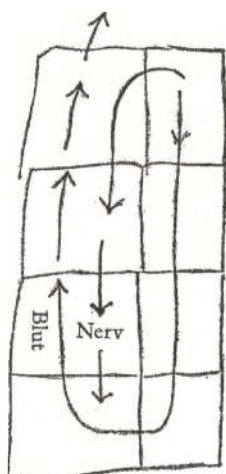
Az éter hasonlóná válik az ideg-érzékszerv-rendszerhez: A

Az éter hasonlóná válik az anyagcsere-rendszerhez: B

Genny = külső, centrifugális asztraliitással átjárt szerves (éteri) – úton kifelé -

Alvadt izzadmány = belső centripetális asztraliitással átjárt (éteri) szerves – a fizikai világból való eltűnés útján -

A gyógyulásban a szervezet csak egy olyan folyamatot folytat, mely már ott van az emberi szervezetbe behatoló, mérgező külső folyamatok mindennapi kivédésében -

az alsó rendszer (az, amely ezt a folyamatot véghezviszi), kiválasztja a külsőt, miután ugyanazt átszötte centrifugális erőkkel, ahogy azok a növekedő növényben hatnak – mint ahogyan alváskor jelen vannak -

A mérgező azonban a centripetálisan ható – az ideg-érzékszervi-rendszer – mely a külvilágot befelé vezet – a bensőbe vezet a külvilágot, miután meghidegült (leűl) (puszta formává válik), úgy,

h o g y r a j t a k e r e s z t ü l a s z e l l e m i
k ö z v e t l e n ü l h a t o l a b e s ő b e -

A m e g a k a d á l y o z o t t b e l é g z é s , t á p l á l k o z á s , a
t ú l e r ő s n a p p a l i f o l y a m a t o k ; a t ú l e r ő s
k i l é g z é s , e m é s z t é s , a t ú l e r ő s é j s z a k a i
f o l y a m a t o k .

A t e s t n e m v e t t e f e l a s z e l l e m e t , t ú l e r ő s
é j s z a k a i f o l y a m a t o k = l á z l é p f e l - :
b e l s ő l e g e l p u h u l á s o k k é p z ő d n e k - g e n n y e s .

A t e s t t ú l s á g o s a n f e l v e s z i a s z e l l e m e t , t ú l
e r ő s n a p p a l i f o l y a m a t o k = b e l s ő l e g
i z z a d m á n y s z e r ű - s z é t p o r l a d ó